

dà fāng guǎng fó huá yán jīng
大方廣佛華嚴經

bā shí huá yán
八十華嚴

juàn dì sān shí bā
卷第三十八

shí dì pǐn dì èr shí liù zhī wǔ
十地品第二十六之五

yú tiān guó sān cáng shí chā nán tuó fèng zhì yì
于闐國三藏實叉難陀奉 制譯

zhèng tǐ hàn pīn
正體漢拼

lú xiāng zàn
爐香贊

lú xiāng zhà rè fǎ jiè méng xūn zhū fó hǎi huì xī yáo wén
爐香乍爇 法界蒙熏 諸佛海會 悉遙聞

suí chù jié xiáng yún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàn quán shēn
隨處結祥雲 誠意方殷 諸佛現全身

nán wú xiāng yún gài pú sà mó hē sà
南無香雲蓋菩薩摩訶薩。 (sān chēng)
(三稱)

dà fāng guǎng fó huá yán jīng juàn dì sān shí bā
大方廣佛華嚴經卷第三十八

shí dì pǐn dì èr shí liù zhī wǔ
十地品第二十六之五

dì bā dì
第八地

shì shí tiān wáng jí tiān zhòng
是時天王及天眾，

wéi yù gòng yǎng yú rú lái
為欲供養於如來，

yǔ miào huá fān jí chuáng gài
雨妙華幡及幢蓋，

wú liàng wú biān qiān wàn zhǒng
無量無邊千萬種，

tiān nǚ tóng shí zòu tiān lè
天女同時奏天樂，

gòng yǎng yú fó bìng fó zǐ
供養於佛並佛子，

yí qiè jiàn zhě liǎng zú zūn
一切見者兩足尊，

lǐng cǐ zhǒng zhǒng zhū tiān lè
令此種種諸天樂，

yú yí máo duān bǎi qiān yì
於一毛端百千億，

rú shì wú liàng zhū rú lái
如是無量諸如來，

yí máo kǒng nèi wú liàng chà
一毛孔內無量剎，

xū mí tiě wéi yì fù rán
須彌鐵圍亦復然，

yí máo duān chù yǒu liù qù
一毛端處有六趣，

wén cǐ shèng xíng jiē huān xǐ
聞此勝行皆歡喜，

jí yǐ wú yāng dà pú sà
及以無央大菩薩，

xiāng mǎn yīng luò yǔ bǎo yī
香鬘瓔珞與寶衣，

xī yǐ mó ní zuò yán shì
悉以摩尼作嚴飾。

pǔ fā zhǒng zhǒng miào yīn shēng
普發種種妙音聲，

gòng zuò shì yán ér zàn tàn
共作是言而讚歎：

āi mǐn zhòng shēng xiàn shén lì
哀愍眾生現神力，

pǔ fā miào yīn xián dé wén
普發妙音咸得聞。

nà yóu tā guó wēi chén shù
那由他國微塵數，

yú zhōng ān zhù shuō miào fǎ
於中安住說妙法。

gè yǒu sì zhōu jí dà hǎi
各有四洲及大海，

xī jiàn zài zhōng wú pò ài
悉見在中無迫隘。

sān zhǒng è dào jí rén tiān
三種惡道及人天，

zhū lóng shén zhòng ā xiū luó
諸龍神眾阿脩羅，

yú bǐ yī qiè chà tǔ zhōng
於彼一切剎土中，

suí shùn yī qiè zhòng shēng xīn
隨順一切眾生心，

chà zhōng zhǒng zhǒng zhòng shēng shēn
剎中種種眾生身，

rén tiān zhū qù gè gè yì
人天諸趣各各異，

dà chà suí niàn biàn wéi xiǎo
大剎隨念變為小，

rú shì shén tōng wú yǒu liàng
如是神通無有量，

pǔ fā cǐ děng miào yīn shēng
普發此等妙音聲，

zhòng huì huān xǐ mò rán zhù
眾會歡喜默然住，

shí jiě tuō yuè fù qǐng yán
時解脫月復請言：

yuàn shuō suí cì zhī suǒ rù
願說隨次之所入，

gè suí zì yè shòu guǒ bào
各隨自業受果報。

xī yǒu rú lái yǎn miào yīn
悉有如來演妙音，

wéi zhuǎn zuì shàng jìng fǎ lún
為轉最上淨法輪。

shēn zhōng fù yǒu zhǒng zhǒng chà
身中復有種種剎，

fó xī zhī yǐ wéi shuō fǎ
佛悉知己為說法。

xiǎo chà suí niàn yì biàn dà
小剎隨念亦變大，

shì jiān gòng shuō bù néng jìn
世間共說不能盡。」

chēng zàn rú lái gōng dé yì
稱讚如來功德已，

yī xīn zhān yǎng yù tīng shuō
一心瞻仰欲聽說。

jīn cǐ zhòng huì jiē jì jìng
「今此眾會皆寂靜，

dì bā dì zhōng zhū xíng xiāng
第八地中諸行相！」

ěr shí jīn gāng cáng pú sà gào jiě tuō yuè pú sà yán
爾時，金剛藏菩薩告解脫月菩薩言：

fó zǐ pú sà mó hē sà yú qī dì zhōng shàn xiū xí fāng biàn
「佛子！菩薩摩訶薩於七地中，善修習方便

huì shàn qīng jìng zhū dào shàn jí zhù dào fǎ dà yuàn lì suǒ shè
慧，善清淨諸道，善集助道法。大願力所攝，

rú lái lì suǒ jiā zì shàn lì suǒ chí cháng niàn rú lái lì wú suǒ
如來力所加，自善力所持，常念如來力、無所

wèi bú gòng fó fǎ shàn qīng jìng shēn xīn sī jué néng chéng jiù fú dé
畏、不共佛法，善清淨深心思覺，能成就福德

zhì huì dà cí dà bēi bú shě zhòng shēng rù wú liàng zhì dào rù yī
智慧，大慈大悲不捨眾生，入無量智道，入一
qiè fǎ běn lái wú shēng wú qǐ wú xiāng wú chéng wú huài
切法，本來無生、無起、無相、無成、無壞、
wú jìn wú zhuǎn wú xìng wéi xìng chū zhōng hòu jì jiē xī píng
無盡、無轉、無性為性，初、中、後際皆悉平
děng wú fēn bié rú rú zhì zhī suǒ rù chù lí yī qiè xīn yì
等，無分別如如智之所入處，離一切心、意、
shí fēn bié xiǎng wú suǒ qǔ zhe yóu rú xū kōng rù yī qiè fǎ rú xū
識分別想，無所取著猶如虛空，入一切法如虛
kōng xìng shì míng dé wú shēng fǎ rěn
空性，是名：得無生法忍。

fó zǐ pú sà chéng jiù cǐ rěn jí shí dé rù dì bā bú dòng
「佛子！菩薩成就此忍，即時得入第八不動
dì wéi shēn xíng pú sà nán kě zhī wú chà bié lí yī qiè xiāng yī
地，為深行菩薩難可知無差別，離一切相、一
qiè xiǎng yī qiè zhī zhe wú liàng wú biān yī qiè shēng wén bì zhī
切想、一切執著，無量無邊，一切聲聞、辟支
fó suǒ bù néng jí lí zhū xuān zhēng jí miè xiàn qián pì rú bǐ qiū
佛所不能及，離諸諍諍，寂滅現前。譬如比丘，
jù zú shén tōng dé xīn zì zài cì dì nǎi zhì rù miè jìn dīng yī
具足神通，得心自在，次第乃至入滅盡定，一
qiè dòng xīn yì xiǎng fēn bié xī jiē zhǐ xī cǐ pú sà mó hē sà yì
切動心、憶想分別悉皆止息。此菩薩摩訶薩亦
fù rú shì zhù bú dòng dì jí shě yī qiè gōng yòng xíng dé wú gōng
復如是，住不動地，即捨一切功用行，得無功
yòng fǎ shēn kǒu yì yè niàn wù jiē xī zhù yú bào xíng pì
用法，身、口、意業念務皆息，住於報行。譬
rú yǒu rén mèng zhōng jiàn shēn duò zài dà hé wéi yù dù gù fā dà
如有人，夢中見身墮在大河，為欲渡故，發大
yǒng mèng shī dà fāng biàn yǐ dà yǒng mèng shī fāng biàn gù jí biàn
勇猛，施大方便；以大勇猛、施方便故，即便

jué wù jì jué wù yǐ suǒ zuò jiē xī pú sà yì ěr jiàn zhòng
覺寤，既覺寤已，所作皆息。菩薩亦爾，見眾
shēng shēn zài sì liú zhōng wéi jiù dù gù fā dà yǒng měng qǐ dà jīng
生身在四流中，為救度故，發大勇猛，起大精
jìn yǐ yǒng měng jīng jìn gù zhì bú dòng dì jì zhì cǐ yǐ
進；以勇猛、精進故，至不動地；既至此已，
yī qiè gōng yòng mí bú jiē xī èr xíng xiāng xíng xī bú xiàn qián fó
一切功用靡不皆息，二行、相行悉不現前。佛
zǐ rú shēng fàn shì yù jiè fán nǎo jiē bú xiàn qián zhù bú dòng dì
子！如生梵世，欲界煩惱皆不現前；住不動地
yì fù rú shì yī qiè xīn yì shì xíng jiē bú xiàn qián cǐ pú
亦復如是，一切心、意、識行皆不現前。此菩
sà mó hē sà pú sà xīn fó xīn pú tí xīn niè pán xīn shàng
薩摩訶薩，菩薩心、佛心、菩提心、涅槃心尚
bú xiàn qǐ kuàng fù qǐ yú shì jiān zhī xīn
不現起，況復起於世間之心！

fó zǐ cǐ dì pú sà běn yuàn lì gù zhū fó shì zūn qīn xiàn qí
「佛子！此地菩薩本願力故，諸佛世尊親現其
qián yǔ rú lái zhì lìng qí dé rù fǎ liú mén zhōng zuò rú shì yán
前與如來智，令其得入法流門中，作如是言：

shàn zāi shàn zāi shàn nán zǐ cǐ rěn dì yī shùn zhū fó fǎ
『善哉善哉！善男子！此忍第一，順諸佛法。
rán shàn nán zǐ wǒ děng suǒ yǒu shí lì wú wèi shí bā bú gòng zhū
然善男子！我等所有十力、無畏、十八不共諸
fó zhī fǎ rǔ jīn wèi dé rǔ yīng wéi yù chéng jiù cǐ fǎ qín jiā jīng
佛之法，汝今未得，汝應為欲成就此法勤加精
jìn wù fù fàng shě yú cǐ rěn mén yòu shàn nán zǐ rǔ suī dé shì
進，勿復放捨於此忍門。又善男子！汝雖得是
jí miè jiě tuō rán zhū fán fū wèi néng zhèng dé zhǒng zhǒng fán nǎo jiē xī
寂滅解脫，然諸凡夫未能證得，種種煩惱皆悉
xiàn qián zhǒng zhǒng jué guān cháng xiāng qīn hài rǔ dāng mǐn niàn rú shì zhòng shēng
現前，種種覺觀常相侵害，汝當愍念如是眾生。

yòu shàn nán zǐ rǔ dāng yì niàn běn suǒ shì yuàn pǔ dà ráo yì yī qiè
又善男子！汝當憶念本所誓願，普大饒益一切
zhòng shēng jiē lìng dé rù bú kě sī yì zhì huì zhī mén yòu shàn nán zǐ
眾生，皆令得入不可思議智慧之門。又善男子！
cǐ zhū fǎ fǎ xìng ruò fó chū shì ruò bú chū shì cháng zhù bú yì
此諸法法性，若佛出世，若不出世，常住不異，
zhū fó bú yǐ dé cǐ fǎ gù míng wéi rú lái yī qiè èr chéng yì néng dé
諸佛不以得此法故名為如來，一切二乘亦能得
cǐ wú fēn bié fǎ yòu shàn nán zǐ rǔ guān wǒ děng shēn xiāng wú liàng
此無分別法。又善男子！汝觀我等身相，無量
zhì huì wú liàng guó tǔ wú liàng fāng biàn wú liàng guāng míng wú liàng
智慧，無量國土，無量方便，無量光明，無量
qīng jìng yīn shēng yì wú yǒu liàng rǔ jīn yī yīng chéng jiù cǐ shì yòu
清淨，音聲亦無有量；汝今宜應成就此事。又
shàn nán zǐ rǔ jīn shì dé cǐ yī fǎ míng suǒ wèi yī qiè fǎ wú
善男子！汝今適得此一法明，所謂：一切法無
shēng wú fēn bié shàn nán zǐ rú lái fǎ míng wú liàng rù wú
生、無分別。善男子！如來法明，無量入，無
liàng zuò wú liàng zhuǎn nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu tā jié bú kě dé zhī
量作，無量轉，乃至百千億那由他劫不可得知；
rǔ yīng xiū xíng chéng jiù cǐ fǎ yòu shàn nán zǐ rǔ guān shí fāng wú
汝應修行，成就此法。又善男子！汝觀十方無
liàng guó tǔ wú liàng zhòng shēng wú liàng fǎ zhǒng zhǒng chà bié xī yīng
量國土、無量眾生、無量法、種種差別，悉應
rú shí tōng dá qí shì
如實通達其事。』

fó zǐ zhū fó shì zūn yǔ cǐ pú sà rú shì děng wú liàng qǐ zhì
「佛子！諸佛世尊與此菩薩如是等無量起智
mén lìng qí néng qǐ wú liàng wú biān chà bié zhì yè fó zǐ ruò zhū
門，令其能起無量無邊差別智業。佛子！若諸
fó bú yǔ cǐ pú sà qǐ zhì mén zhě bǐ shí jí rù jiū jīng niè pán
佛不與此菩薩起智門者，彼時即入究竟涅槃，

qì shě yī qiè lì zhòng shēng yè yǐ zhū fó yǔ rú shì děng wú liàng wú biān
棄捨一切利眾生業。以諸佛與如是等無量無邊
qǐ zhì mén gù yú yī niàn qǐng suǒ shēng zhì yè cóng chū fā xīn nǎi zhì
起智門故，於一念頃所生智業，從初發心乃至
qī dì suǒ xiū zhū xíng bǎi fēn bù jí yī nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu
七地所修諸行，百分不及一，乃至百千億那由
tā fēn yì bù jí yī rú shì ā sēng zhī fēn gē luó fēn suàn
他分亦不及一；如是，阿僧祇分，歌羅分，算
shù fēn pì yǔ fēn yōu bō ní shā tuó fēn yì bù jí yī hé
數分，譬諭分，優波尼沙陀分，亦不及一。何
yǐ gù fó zǐ shì pú sà xiān yǐ yī shēn qǐ xíng jīn zhù cǐ
以故？佛子！是菩薩先以一身起行，今住此
dì dé wú liàng shēn wú liàng yīn shēng wú liàng zhī huì wú liàng shòu
地，得無量身、無量音聲、無量智慧、無量受
shēng wú liàng jìng guó jiào huà wú liàng zhòng shēng gòng yǎng wú liàng zhū fó
生、無量淨國，教化無量眾生，供養無量諸佛，
rù wú liàng fǎ mén jù wú liàng shén tōng yǒu wú liàng zhòng huì dào chǎng chà
入無量法門，具無量神通，有無量眾會道場差
bié zhù wú liàng shēn yǔ yì yè jí yī qiè pú sà xíng yǐ bù
別，住無量身、語、意業集一切菩薩行，以不
dòng fǎ gù fó zǐ pì rú chéng chuán yù rù dà hǎi wèi zhì yú hǎi
動法故。佛子！譬如乘船欲入大海，未至於海，
duō yòng gōng lì ruò zhì hǎi yǐ dàn suí fēng qù bú jiǎ rén lì yǐ
多用功力；若至海已，但隨風去，不假人力以
zhì dà hǎi yī rì suǒ xíng bǐ yú wèi zhì qí wèi zhì shí shè jīng bǎi
至大海，一日所行比於未至，其未至時設經百
suì yì bù néng jí fó zǐ pú sà mó hē sà yì fù rú shì jī
歲亦不能及。佛子！菩薩摩訶薩亦復如是，積
jí guǎng dà shàn gēn zī liáng chéng dà chéng chuán dào pú sà xíng hǎi yú yī
集廣大善根資糧，乘大乘船到菩薩行海，於一
niàn qǐng yǐ wú gōng yòng zhì rù yī qiè zhì zhì jìng jiè běn yǒu gōng yòng xíng
念頃以無功用智入一切智智境界，本有功用行

jīng yú wú liàng bǎi qiān yì nà yóu tā jié suǒ bù néng jí
經於無量百千億那由他劫所不能及。

fó zǐ ! pú sà zhù cǐ dì bā dì yǐ dà fāng biàn shàn qiǎo zhì suǒ
「佛子！菩薩住此第八地，以大方便善巧智所
qǐ wú gōng yòng jué huì guān yī qiè zhì zhì suǒ xíng jìng suǒ wèi guān
起無功用覺慧，觀一切智智所行境。所謂：觀
shì jiān chéng guān shì jiān huài yóu cǐ yè jí gù chéng yóu cǐ yè jìn
世間成，觀世間壞；由此業集故成，由此業盡
gù huài jǐ shí chéng jǐ shí huài jǐ shí chéng zhù jǐ shí huài
故壞。幾時成？幾時壞？幾時成住？幾時壞
zhù jiē rú shí zhī yòu zhī dì jiè xiǎo xiāng dà xiāng wú liàng xiāng
住？皆如實知。又知地界小相、大相、無量相、
chā bié xiāng zhī shuǐ huǒ fēng jiè xiǎo xiāng dà xiāng wú liàng xiāng
差別相，知水、火、風界小相、大相、無量相、
chā bié xiāng zhī wēi chén xì xiāng chā bié xiāng wú liàng chā bié xiāng
差別相，知微塵細相、差別相、無量差別相。
suí hé shì jiè zhōng suǒ yǒu wēi chén jù jí wēi chén chā bié xiāng jiē rú shí
隨何世界中所有微塵聚及微塵差別相，皆如實
zhī suí hé shì jiè zhōng suǒ yǒu dì shuǐ huǒ fēng jiè gè ruò gān
知；隨何世界中所有地、水、火、風界各若干
wēi chén suǒ yǒu bǎo wù ruò gān wēi chén zhòng shēng shēn ruò gān wēi chén
微塵，所有寶物若干微塵，眾生身若干微塵，
guó tǔ shēn ruò gān wēi chén jiē rú shí zhī zhī zhòng shēng dà shēn xiǎo
國土身若干微塵，皆如實知。知眾生大身、小
shēn gè ruò gān wēi chén chéng zhī dì yù shēn chù shēng shēn è guǐ shēn
身各若干微塵成，知地獄身、畜生身、餓鬼身、
ā xiū luó shēn tiān shēn rén shēn gè ruò gān wēi chén chéng dé rú shì
阿脩羅身、天身、人身各若干微塵成，得如是
zhī wēi chén chā bié zhì yòu zhī yù jiè sè jiè wú sè jiè chéng
知微塵差別智。又知欲界、色界、無色界成，
zhī yù jiè sè jiè wú sè jiè huài zhī yù jiè sè jiè wú
知欲界、色界、無色界壞，知欲界、色界、無

sè jiè xiǎo xiāng dà xiāng wú liàng xiāng chā bié xiāng dé rú shì guān
色界小相、大相、無量相、差別相，得如是觀
sān jiè chā bié zhì
三界差別智。

fó zǐ cǐ pú sà fù qǐ zhì míng jiào huà zhòng shēng suǒ wèi
「佛子！此菩薩復起智明，教化眾生。所謂：
shàn zhī zhòng shēng shēn chā bié shàn fēn bié zhòng shēng shēn shàn guān chá suǒ shēng
善知眾生身差別，善分別眾生身，善觀察所生
chù suí qí suǒ yīng ér wéi xiàn shēn jiào huà chéng shóu cǐ pú sà yú
處；隨其所應而為現身，教化成熟。此菩薩於
yī sān qiān dà qiān shì jiè suí zhòng shēng shēn xìn jiě chā bié yǐ zhì guāng
一三千大千世界，隨眾生身信解差別，以智光
míng pǔ xiàn shòu shēng rú shì ruò èr ruò sān nǎi zhì bǎi qiān
明普現受生；如是，若二、若三，乃至百千，
nǎi zhì bù kě shuō sān qiān dà qiān shì jiè suí zhòng shēng shēn xìn jiě chā
乃至不可說三千大千世界，隨眾生身信解差
bié pǔ yú qí zhōng shì xiàn shòu shēng cǐ pú sà chéng jiù rú shì zhì huì
別，普於其中示現受生。此菩薩成就如是智慧
gù yú yī fó chà qí shēn bú dòng nǎi zhì bù kě shuō fó chà zhòng huì
故，於一佛剎其身不動，乃至不可說佛剎眾會
zhōng xī xiàn qí shēn fó zǐ cǐ pú sà suí zhū zhòng shēng shēn xìn xìn jiě
中悉現其身。佛子！此菩薩隨諸眾生身心信解
zhōng zhōng chā bié yú bǐ fó guó zhòng huì zhī zhōng ér xiàn qí shēn suǒ wèi
種種差別，於彼佛國眾會之中而現其身。所謂：
yú shā mén zhòng zhōng shì shā mén xíng pó luó mén zhòng zhōng shì pó luó mén
於沙門眾中示沙門形，婆羅門眾中示婆羅門
xíng chà lì zhòng zhōng shì chà lì xíng rú shì pí shě zhòng shǒu tuó
形，剎利眾中示剎利形；如是，毘捨眾、首陀
zhòng jū shì zhòng sì tiān wáng zhòng sān shí sān tiān zhòng yè mó tiān
眾、居士眾、四天王眾、三十三天眾、夜摩天
zhòng dōu shuài tuó tiān zhòng huà lè tiān zhòng tā huà zì zài tiān zhòng
眾、兜率陀天眾、化樂天眾、他化自在天眾、

mó zhòng fàn zhòng nǎi zhì ā jiā ní zhà tiān zhòng zhòng gè suí qí lèi
魔眾、梵眾，乃至阿迦尼吒天眾中，各隨其類
ér wéi xiàn xíng yòu yīng yǐ shēng wén shēn dé dù zhě xiàn shēng wén xíng
而為現形。又應以聲聞身得度者，現聲聞形；
yīng yǐ bì zhī fó shēn dé dù zhě xiàn bì zhī fó xíng yīng yǐ pú sà
應以辟支佛身得度者，現辟支佛形；應以菩薩
shēn dé dù zhě xiàn pú sà xíng yīng yǐ rú lái shēn dé dù zhě xiàn
身得度者，現菩薩形；應以如來身得度者，現
rú lái xíng fó zǐ pú sà rú shì yú yī qiè bù kě shuō fó guó tǔ
如來形。佛子！菩薩如是於一切不可說佛國土
zhōng suí zhū zhòng shēng xìn lè chà bié rú shì rú shì ér wéi xiàn shēn
中，隨諸眾生信樂差別，如是如是而為現身。

fó zǐ cǐ pú sà yuǎn lí yī qiè shēn xiǎng fēn bié zhù yú píng
「佛子！此菩薩遠離一切身想分別，住於平
děng cǐ pú sà zhī zhòng shēng shēn guó tǔ shēn yè bào shēn shēng wén
等。此菩薩知眾生身、國土身、業報身、聲聞
shēn dú jué shēn pú sà shēn rú lái shēn zhì shēn fǎ shēn
身、獨覺身、菩薩身、如來身、智身、法身、
xū kōng shēn cǐ pú sà zhī zhū zhòng shēng xīn zhī suǒ lè néng yǐ zhòng shēng
虛空身。此菩薩知諸眾生心之所樂，能以眾生
shēn zuò zì shēn yì zuò guó tǔ shēn yè bào shēn nǎi zhì xū kōng shēn
身作自身，亦作國土身、業報身，乃至虛空身。
yòu zhī zhòng shēng xīn zhī suǒ lè néng yǐ guó tǔ shēn zuò zì shēn yì zuò
又知眾生心之所樂，能以國土身作自身，亦作
zhòng shēng shēn yè bào shēn nǎi zhì xū kōng shēn yòu zhī zhū zhòng shēng xīn
眾生身、業報身，乃至虛空身。又知諸眾生心
zhī suǒ lè néng yǐ yè bào shēn zuò zì shēn yì zuò zhòng shēng shēn guó
之所樂，能以業報身作自身，亦作眾生身、國
tǔ shēn nǎi zhì xū kōng shēn yòu zhī zhòng shēng xīn zhī suǒ lè néng yǐ
土身，乃至虛空身。又知眾生心之所樂，能以
zì shēn zuò zhòng shēng shēn guó tǔ shēn nǎi zhì xū kōng shēn suí zhū zhòng
自身作眾生身、國土身，乃至虛空身。隨諸眾

shēng suǒ lè bù tóng   zé yú cǐ shēn xiàn rú shì xíng   cǐ pú sà zhī zhòng
生所樂不同，則於此身現如是形。此菩薩知眾
shēng jí yè shēn   bào shēn   fán nǎo shēn   sè shēn   wú sè shēn   yòu
生集業身、報身、煩惱身、色身、無色身，又
zhī guó tǔ shēn xiǎo xiāng   dà xiāng   wú liàng xiāng   rǎn xiāng   jìng xiāng
知國土身小相、大相、無量相、染相、淨相、
guǎng xiāng   dǎo zhù xiāng   zhèng zhù xiāng   pǔ rù xiāng   fāng wǎng chā bié xiāng
廣相、倒住相、正住相、普入相、方網差別相，
zhī yè bào shēn jiǎ míng chā bié   zhī shēng wén shēn   dú jué shēn   pú sà
知業報身假名差別，知聲聞身、獨覺身、菩薩
shēn jiǎ míng chā bié   zhī rú lái shēn yǒu pú tí shēn   yuàn shēn   huà shēn
身假名差別，知如來身有菩提身、願身、化身、
lì chí shēn   xiāng hǎo zhuāng yán shēn   wēi shì shēn   yì shēng shēn   fú dé
力持身、相好莊嚴身、威勢身、意生身、福德
shēn   fǎ shēn   zhì shēn   zhī zhì shēn   shàn sī liàng xiāng   rú shí jué zé
身、法身、智身，知智身善思量相、如實抉擇
xiāng   guǒ xíng suǒ shè xiāng   shì jiān chū shì jiān chā bié xiāng   sān chéng chā
相、果行所攝相、世間出世間差別相、三乘差
bié xiāng   gòng xiāng   bù gòng xiāng   chū lí xiāng   fēi chū lí xiāng   xué
別相、共相、不共相、出離相、非出離相、學
xiāng   wú xué xiāng   zhī fǎ shēn píng děng xiāng   bù huài xiāng   suí shí suí
相、無學相，知法身平等相、不壞相、隨時隨
sú jiǎ míng chā bié xiāng   zhòng shēng fēi zhòng shēng fǎ chā bié xiāng   fó fǎ shèng
俗假名差別相、眾生非眾生法差別相、佛法聖
sēng fǎ chā bié xiāng   zhī xū kōng shēn wú liàng xiāng   zhōu biàn xiāng   wú xíng
僧法差別相，知虛空身無量相、周遍相、無形
xiāng   wú yì xiāng   wú biān xiāng   xiǎn xiàn sè shēn xiāng   fó zǐ   pú
相、無異相、無邊相、顯現色身相。佛子！菩
sà chéng jiù rú shì shēn zhì yǐ   dé mìng zì zài   xīn zì zài   cái zì
薩成就如是身智已，得命自在、心自在、財自
zài   yè zì zài   shēng zì zài   yuàn zì zài   jiě zì zài   rú yì
在、業自在、生自在、願自在、解自在、如意

zì zài zhì zì zài fǎ zì zài dé cǐ shí zì zài gù zé wéi bú
自在、智自在、法自在。得此十自在故，則為不
sī yì zhì zhě wú liàng zhì zhě guǎng dà zhì zhě wú néng huài zhì zhě
思議智者、無量智者、廣大智者、無能壞智者。

「cǐ pú sà rú shì rù yǐ rú shì chéng jiù yǐ dé bì jìng wú guò
此菩薩如是入已，如是成就已，得畢竟無過
shī shēn yè wú guò shī yǔ yè wú guò shī yì yè shēn yǔ
失身業、無過失語業、無過失意業。身、語、
yì yè suí zhì huì xíng bān ruò bō luó mì zēng shàng dà bēi wéi shǒu
意業隨智慧行，般若波羅蜜增上，大悲為首，
fāng biàn shàn qiǎo shàn néng fēn bié shàn qǐ dà yuàn fó lì suǒ hù
方便善巧，善能分別，善起大願，佛力所護，
cháng qín xiū xí lì zhòng shēng zhì pǔ zhù wú biān chà bié shì jiè fó zǐ
常勤修習利眾生智，普住無邊差別世界。佛子！

jǔ yào yán zhī pú sà zhù cǐ bú dòng dì shēn yǔ yì yè zhū
舉要言之：菩薩住此不動地，身、語、意業諸
yǒu suǒ zuò jiē néng jī jí yī qiè fó fǎ fó zǐ pú sà zhù cǐ
有所作，皆能積集一切佛法。佛子！菩薩住此
dì dé shàn zhù shēn xīn lì yī qiè fán nǎo bú xíng gù dé shàn zhù
地，得善住深心力，一切煩惱不行故；得善住
shèng xīn lì bú lí yú dào gù dé shàn zhù dà bēi lì bú shě lì
勝心力，不離於道故；得善住大悲力，不捨利
yì zhòng shēng gù dé shàn zhù dà cí lì jiù hù yī qiè shì jiān gù
益眾生故；得善住大慈力，救護一切世間故；
dé shàn zhù tuó luó ní lì bú wàng yú fǎ gù dé shàn zhù biān cái lì
得善住陀羅尼力，不忘於法故；得善住辯才力，
shàn guān chá fēn bié yī qiè fǎ gù dé shàn zhù shén tōng lì pǔ wǎng wú
善觀察分別一切法故；得善住神通力，普往無
biān shì jiè gù dé shàn zhù dà yuàn lì bú shě yī qiè pú sà suǒ zuò
邊世界故；得善住大願力，不捨一切菩薩所作
gù dé shàn zhù bō luó mì lì chéng jiù yī qiè fó fǎ gù dé rú
故；得善住波羅蜜力，成就一切佛法故；得如

來護念力，一切種、一切智智現前故。此菩薩
得如是智力，能現一切諸所作事，於諸事中無
有過咎。

「佛子！此菩薩智地名為：不動地，無能沮壞
故；名為：不轉地，智慧無退故；名為：難得
地，一切世間無能測故；名為：童真地，離一
切過失故；名為：生地，隨樂自在故；名為：
成地，更無所作故；名為：究竟地，智慧決定
故；名為：變化地，隨願成就故；名為：力持
地，他不能動故；名為：無功用地，先已成就
故。佛子！菩薩成就如是智慧，入佛境界，佛
功德照，順佛威儀，佛境現前，常為如來之所
護念，梵、釋、四王、金剛力士常隨侍衛，恆
不捨離諸大三昧，能現無量諸身差別，於一一
身有大勢力，報得神通三昧自在，隨有可化眾
生之處示成正覺。佛子！菩薩如是入大乘會，

huò dà shén tōng fàng dà guāng míng rù wú ài fǎ jiè zhī shì jiè chā
獲大神通，放大光明，入無礙法界，知世界差
bié shì xiàn yī qiè zhū dà gōng dé suí yì zì zài shàn néng tōng dá
別，示現一切諸大功德，隨意自在，善能通達
qián jì hòu jì pǔ fú yī qiè mó xié zhī dào shēn rù rú lái suǒ
前際，後際，普伏一切魔邪之道，深入如來所
xíng jìng jiè yú wú liàng guó tǔ xiū pú sà xíng yǐ néng huò dé bù tuì
行境界，於無量國土修菩薩行，以能獲得不退
zhuǎn fǎ shì gù shuō míng zhù bù dòng dì
轉法，是故說名：住不動地。

fó zǐ pú sà zhù cǐ bù dòng dì yǐ yǐ sān mèi lì cháng dé
「佛子！菩薩住此不動地已，以三昧力，常得
xiàn jiàn wú liàng zhū fó héng bú shě lí chéng shì gōng yǎng cǐ pú sà yú
現見無量諸佛，恆不捨離承事供養。此菩薩於
yī yī jié yī yī shì jiè jiàn wú liàng bǎi fó wú liàng qiān fó
一一劫、一一世界，見無量百佛、無量千佛，
nǎi zhì wú liàng bǎi qiān yì nà yóu tā fó gōng jìng zūn zhòng chéng shì gōng
乃至無量百千億那由他佛，恭敬尊重，承事供
yǎng yī qiè zī shēng xī yǐ fèng shī yú zhū fó suǒ dé yú rú lái shēn
養，一切資生悉以奉施。於諸佛所得於如來甚
shēn fǎ cáng shòu shì jiè chā bié děng wú liàng fǎ míng ruò yǒu wèn nán shì
深法藏，受世界差別等無量法明；若有問難世
jiè chā bié rú shì děng shì wú néng qū zhě rú shì jīng yú wú liàng bǎi
界差別如是等事，無能屈者。如是經於無量百
jié wú liàng qiān jié nǎi zhì wú liàng bǎi qiān yì nà yóu tā jié suǒ
劫、無量千劫，乃至無量百千億那由他劫，所
yǒu shàn gēn zhuǎn zēng míng jìng pì rú zhēn jīn zhì zuò bǎo guān zhì yán fú
有善根轉增明淨。譬如真金治作寶冠，置閻浮
tí zhǔ shèng wáng dǐng shàng yī qiè chén mǐn zhū zhuāng yán jù wú yǔ děng zhě
提主聖王頂上，一切臣民諸莊嚴具無與等者；
cǐ dì pú sà suǒ yǒu shàn gēn yì fù rú shì yī qiè èr chéng nǎi zhì dì
此地菩薩所有善根亦復如是，一切二乘乃至第

qī dì pú sà suǒ yǒu shàn gēn wú néng jí zhě yǐ zhù cǐ dì dà zhì guāng
七地菩薩所有善根無能及者，以住此地大智光
míng pǔ miè zhòng shēng fán nǎo hēi àn shàn néng kāi chán zhì huì mén gù
明，普滅眾生煩惱黑闇，善能開闡智慧門故。
fó zǐ pì rú qiān shì jiè zhǔ dà fàn tiān wáng néng pǔ yùn cí xīn
佛子！譬如千世界主大梵天王，能普運慈心，
pǔ fàng guāng míng mǎn qiān shì jiè cǐ dì pú sà yì fù rú shì néng
普放光明，滿千世界；此地菩薩亦復如是，能
fàng guāng míng zhào bǎi wàn fó chà wēi chén shù shì jiè lìng zhū zhòng shēng miè
放光明，照百萬佛剎微塵數世界，令諸眾生滅
fán nǎo huǒ ér dé qīng liáng cǐ pú sà shí bō luó mì zhōng yuàn bō
煩惱火而得清涼。此菩薩，十波羅蜜中，願波
luó mì zēng shàng yú bō luó mì fēi bù xiū xíng dàn suí lì suí fēn
羅蜜增上；餘波羅蜜非不修行，但隨力隨分。
shì míng lüè shuō zhū pú sà mó hē sà dì bā bù dòng dì ruò guǎng shuō
是名：略說諸菩薩摩訶薩第八不動地；若廣說
zhě jīng wú liàng jié bù kě qióng jìn
者，經無量劫不可窮盡。

fó zǐ pú sà mó hē sà zhù cǐ dì duō zuò dà fàn tiān wáng
「佛子！菩薩摩訶薩住此地，多作大梵天王，
zhǔ qiān shì jiè zuì shèng zì zài shàn shuō zhū yì néng yǔ shēng wén
主千世界，最勝自在，善說諸義，能與聲聞、
bì zhī fó zhū pú sà bō luó mì dào ruò yǒu wèn nán shì jiè chà bié
辟支佛、諸菩薩波羅蜜道；若有問難世界差別，
wú néng tuì qū bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì rú shì
無能退屈。佈施、愛語、利行、同事——如是
yī qiè zhū suǒ zuò yè jiē bù lí niàn fó nǎi zhì bù lí niàn yī qiè
一切諸所作業，皆不離念佛，乃至不離念一切
zhǒng yī qiè zhì zhì fù zuò shì niàn wǒ dāng yú yī qiè zhòng shēng
種、一切智智。復作是念：『我當於一切眾生
zhōng wéi shǒu wéi shèng nǎi zhì wéi yī qiè zhì zhì yī zhì zhě cǐ
中為首、為勝，乃至為一切智智依止者。』此

pú sà ruò yǐ fā qǐ dà jīng jìn lì yú yī niàn qǐng dé bǎi wàn sān
菩 薩 若 以 發 起 大 精 進 力 ， 於 一 念 頃 ， 得 百 萬 三
qiān dà qiān shì jiè wēi chén shù sān mèi nǎi zhì shì xiàn bǎi wàn sān qiān dà
千 大 千 世 界 微 塵 數 三 昧 ， 乃 至 示 現 百 萬 三 千 大
qiān shì jiè wēi chén shù pú sà yǐ wéi juàn shǔ ruò yǐ pú sà shū shèng yuàn
千 世 界 微 塵 數 菩 薩 以 為 眷 屬 ； 若 以 菩 薩 殊 勝 願
lì zì zài shì xiàn guò yú shì shù nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu tā jié
力 自 在 示 現 ， 過 於 是 數 ， 乃 至 百 千 億 那 由 他 劫
bú néng shù zhī
不 能 數 知 。 」

ěr shí jīn gāng cáng pú sà yù zhòng xuān qí yì ér shuō sòng yuē
爾 時 ， 金 剛 藏 菩 薩 欲 重 宣 其 義 而 說 頌 曰 ：

qī dì xiū zhì fāng biàn huì 「 七 地 修 治 方 便 慧 ，	shàn jí zhù dào dà yuàn lì 善 集 助 道 大 願 力 ，
fù dé rén zūn suǒ shè chí 復 得 人 尊 所 攝 持 ，	wéi qiú shèng zhì dēng bā zhù 為 求 勝 智 登 八 住 。
gōng dé chéng jiù héng cí mǐn 功 德 成 就 恆 慈 愍 ，	zhì huì guǎng dà děng xū kōng 智 慧 廣 大 等 虛 空 ，
wén fǎ néng shēng jué dìng lì 聞 法 能 生 決 定 力 ，	shì zé jì miè wú shēng rěn 是 則 寂 滅 無 生 忍 。
zhī fǎ wú shēng wú qǐ xiāng 知 法 無 生 無 起 相 ，	wú chéng wú huài wú jìn zhuǎn 無 成 無 壞 無 盡 轉 ，
lí yǒu píng děng jué fēn bié 離 有 平 等 絕 分 別 ，	chāo zhū xīn xíng rú kōng zhù 超 諸 心 行 如 空 住 。
chéng jiù shì rěn chāo xì lùn 成 就 是 忍 超 戲 論 ，	shēn shēn bú dòng héng jí miè 甚 深 不 動 恆 寂 滅 ，
yī qiè shì jiān wú néng zhī 一 切 世 間 無 能 知 ，	xīn xiāng qǔ zhe xī jiē lí 心 相 取 著 悉 皆 離 。
zhù yú cǐ dì bú fēn bié 住 於 此 地 不 分 別 ，	pì rú bǐ qiū rù miè dìng 譬 如 比 丘 入 滅 定 ，
rú mèng dù hé jué zé wú 如 夢 渡 河 覺 則 無 ，	rú shēng fàn tiān jué xià yù 如 生 梵 天 絕 下 欲 。

yǐ běn yuàn lì méng quàn dǎo
以本願力蒙勸導，
yǔ yán ǎ wǒ děng zhòng fó fǎ
語言：『我等眾佛法，
rǔ suī yǐ miè fán nǎo huǒ
汝雖已滅煩惱火，
dāng niàn běn yuàn dù zhòng shēng
當念本願度眾生，
fǎ xìng zhēn cháng lí xīn niàn
法性真常離心念，
bú yǐ cǐ gù wéi shì zūn
不以此故為世尊，
rú shì rén tiān suǒ yīng gòng
如是人天所應供，
wú biān fó fǎ xī dé chéng
無邊佛法悉得成，
pú sà zhù zī miào zhì dì
菩薩住茲妙智地，
yí niàn fēn shēn biàn shí fāng
一念分身遍十方，
xīn wú gōng yòng rèn zhì lì
心無功用任智力，
zhū jiè zhǒng zhǒng gè shū yì
諸界種種各殊異，
sān qiān shì jiè sì dà zhǒng
三千世界四大種，
jǐ yǐ zhòng bǎo wēi chén shù
及以眾寶微塵數，
pú sà néng zhī yī qiè shēn
菩薩能知一切身，
guó tǔ wú liàng zhǒng zhǒng bié
國土無量種種別，

tàn qí rěn shèng yǔ guàn dǐng
歎其忍勝與灌頂，
rǔ jīn wèi huò dāng qín jìn
汝今未獲當勤進。○
shì jiān huò yàn yóu chì rán
世間惑焰猶熾然，
xī shǐ xiū yīn qū jiě tuō
悉使修因趣解脫。○
èr chéng yú cǐ yì néng dé
二乘於此亦能得，
dàn yǐ shēn shēn wú ài zhì
但以甚深無礙智。』
yǔ cǐ zhì huì lìng guān chá
與此智慧令觀察，
yí niàn chāo guò nǎng zhòng xíng
一念超過曩眾行。○
zé huò guǎng dà shén tōng lì
則獲廣大神通力，
rú chuán rù hǎi yīn fēng jì
如船入海因風濟。○
xī zhī guó tǔ chéng huài zhù
悉知國土成壞住，
xiǎo dà wú liàng jī néng le
小大無量皆能了。○
liù qù zhòng shēng shēn gè bié
六趣眾生身各別，
yǐ zhì guān chá xī wú yú
以智觀察悉無餘。○
wéi huà zhòng shēng tóng bǐ xíng
為化眾生同彼形，
xī wéi xiàn xíng wú bú biàn
悉為現形無不遍。○

pì rú rì yuè zhù xū kōng
譬如日月住虛空，
zhù yú fǎ jiè wú suǒ dòng
住於法界無所動，
suí qí xīn lè gè bù tóng
隨其心樂各不同，
shēng wén dú jué yǔ pú sà
聲聞獨覺與菩薩，
zhòng shēng guó tǔ yè bào shēn
眾生國土業報身，
xū kōng shēn xiāng jiē píng děng
虛空身相皆平等，
shí zhǒng shèng zhì pǔ guān chá
十種聖智普觀察，
suǒ yǒu fó fǎ jiē chéng jiù
所有佛法皆成就，
shí lì chéng jiù bù dòng yáo
十力成就不動搖，
zhū fó hù niàn tiān wáng lǐ
諸佛護念天王禮，
cǐ dì gōng dé wú biān jì
此地功德無邊際，
fù yǐ gòng fó shàn yì míng
復以供佛善益明，
pú sà zhù cǐ dì bā dì
菩薩住此第八地，
yǎn shuō sān chéng wú yǒu qióng
演說三乘無有窮，
yí niàn suǒ huò zhū sān mèi
一念所獲諸三昧，
zhū suǒ zuò shì xī yì rán
諸所作事悉亦然，

yí qiè shuǐ zhōng jiē xiàn yǐng
一切水中皆現影；
suí xīn xiàn yǐng yì fù rán
隨心現影亦復然。○
yí qiè zhòng zhōng jiē xiàn shēn
一切眾中皆現身，
jí yǐ fó shēn mǐ bù xiàn
及以佛身靡不現。○
zhǒng zhǒng shèng rén zhì fǎ shēn
種種聖人智法身，
pǔ wéi zhòng shēng ér shì zuò
普為眾生而示作。○
fù shùn cí bēi zuò zhòng yè
復順慈悲作眾業，
chí jiè bù dòng rú xū mí
持戒不動如須彌。○
yí qiè mó zhòng wú néng zhuǎn
一切魔眾無能轉，
mì jī jīn gāng héng shì wèi
密跡金剛恆侍衛。○
qiān wàn yì jié shuō bù jìn
千萬億劫說不盡，
rú wáng dǐng shàng zhuāng yán jù
如王頂上莊嚴具。○
duō zuò fàn wáng qiān jiè zhǔ
多作梵王千界主，
cí guāng pǔ zhào chú zhòng huò
慈光普照除眾惑。○
bǎi wàn shì jiè wēi chén děng
百萬世界微塵等，
yuàn lì shì xiàn fù guò shì
願力示現復過是。○

pú sà dì bā bǔ dòng dì
菩薩第八不動地，
ruò yù cì dì guǎng fēn bié
若欲次第廣分別，

wǒ wéi rǔ děng yǐ lüè shuō
我為汝等已略說，
jīng yú yì jié bù néng jìn
經於億劫不能盡。」

dì jiǔ dì
第九地

shuō cǐ pú sà bā dì shí
說此菩薩八地時，
zhèn dòng shí fāng zhū guó tǔ
震動十方諸國土，
yī qiè zhī jiàn wú shàng zūn
一切知見無上尊，
zhào yào bǐ zhū wú liàng tǔ
照耀彼諸無量土，
pú sà wú liàng bǎi qiān yì
菩薩無量百千億，
yǐ guò zhū tiān shàng miào gōng
以過諸天上妙供，
dà zì zài wáng zì zài tiān
大自在王自在天，
gè yǐ zhǒng zhǒng zhòng gōng jù
各以種種眾供具，
fù yǒu tiān nǚ qiān wàn yì
復有天女千萬億，
gè zòu lè yīn wú liàng zhǒng
各奏樂音無量種，
shì shí zhòng lè tóng shí zòu
是時眾樂同時奏，
xī yǐ shàn shī wēi shén lì
悉以善逝威神力，
jī jìng tiáo róu wú gòu hài
寂靜調柔無垢害，

rú lái xiàn dà shén tōng lì
如來現大神通力，
wú liàng yì shù nán sī yì
無量億數難思議。
qí shēn pǔ fàng dà guāng míng
其身普放大光明，
xī shǐ zhòng shēng huò ān lè
悉使眾生獲安樂。
jù shí yǒng zài xū kōng zhù
俱時踴在虛空住，
gōng yǎng shuō zhōng zuì shèng zhě
供養說中最勝者。
xī gòng tóng xīn xǐ wú liàng
悉共同心喜無量，
gōng yǎng shēn shēn gōng dé hǎi
供養甚深功德海。
shēn xīn huān xǐ xī chōng biàn
身心歡喜悉充遍，
gōng yǎng rén zhōng dà dǎo shī
供養人中大導師。
bǎi qiān wàn yì wú liàng bié
百千萬億無量別，
yǎn chū miào yīn ér zàn tàn
演出妙音而讚歎：
suí suǒ rù dì shàn xiū xí
隨所入地善修習，

xīn rú xū kōng yì shí fāng
心如虛空詣十方，

tiān shàng rén jiān yī qiè chù
天上人間一切處，

yǐ cóng rú lái gōng dé shēng
以從如來功德生，

bú lí yī chà yì zhòng tǔ
不離一剎詣眾土，

yīn shēng xīn niān xī jiē miè
音聲心念悉皆滅，

ruò yǒu zhòng shēng xīn xià liè
若有眾生心下劣，

ruò xīn míng lì lè bì zhī
若心明利樂辟支，

ruò yǒu cí bēi lè ráo yì
若有慈悲樂饒益，

ruò yǒu zuì shèng zhī huì xīn
若有最勝智慧心，

pì rú huàn shī zuò zhòng shì
譬如幻師作眾事，

pú sà zhī huàn yì rú shì
菩薩智幻亦如是，

rú shì měi yīn qiān wàn zhǒng
如是美音千萬種，

jiě tuō yuè yán: 「jīn zhòng jìng
解脫月言：「今眾淨，

guǎng shuō fó dào wù qún shēng
廣說佛道悟群生。

xī xiàn wú děng miào zhuāng yán
悉現無等妙莊嚴，

lìng qí jiàn zhě lè fó zhì
令其見者樂佛智。

rú yuè pǔ xiàn zhào shì jiān
如月普現照世間，

pì yóu gǔ xiǎng wú bú yīng
譬猶谷響無不應。

wéi bǐ yǎn shuō shēng wén xíng
為彼演說聲聞行；

zé wéi bǐ shuō zhōng chéng dào
則為彼說中乘道。

wéi shuō pú sà suǒ xíng shì
為說菩薩所行事；

zé shì rú lái wú shàng fǎ
則示如來無上法。

zhǒng zhǒng xíng xiāng jiē fēi shí
種種形相皆非實，

suī xiàn yī qiè lí yǒu wú
雖現一切離有無。」

gē zàn fó yǐ mò rán zhù
歌讚佛已默然住。

yuàn shuō jiǔ dì suǒ xíng dào
願說九地所行道！」

ěr shí, jīn gāng cáng pú sà gào jiě tuō yuè pú sà yán:
爾時，金剛藏菩薩告解脫月菩薩言：

「fó zǐ! pú sà mó hē sà yǐ rú shì wú liàng zhì sī liàng guān chá,
「佛子！菩薩摩訶薩以如是無量智思量觀察，

yù gèng qiú zhuǎn shèng jì miè jiě tuō, fù xiū xí rú lái zhī huì, rù rú
欲更求轉勝寂滅解脫，復修習如來智慧，入如

來祕密法，觀察不思議大智性，淨諸陀羅尼三
昧門，具廣大神通，入差別世界，修力、無畏、
不共法，隨諸佛轉法輪，不捨大悲本願力，得
入菩薩第九善慧地。

「佛子！菩薩摩訶薩住此善慧地，如實知善不
善無記法行、有漏無漏法行、世間出世間法行、
思議不思議法行、定不定法行、聲聞獨覺法行、
菩薩行法行、如來地法行、有為法行、無為法
行。此菩薩以如是智慧，如實知眾生心稠林、
煩惱稠林、業稠林、根稠林、解稠林、性稠林、
樂欲稠林、隨眠稠林、受生稠林、習氣相續稠
林、三聚差別稠林。此菩薩如實知眾生心種種
相，所謂：雜起相、速轉相、壞不壞相、無形
質相、無邊際相、清淨相、垢無垢相、縛不縛
相、幻所作相、隨諸趣生相；如是百千萬億乃
至無量，皆如實知。又知諸煩惱種種相，所謂：

久遠隨行相、無邊引起相、俱生不捨相、眠起
一義相、與心相應不相應相、隨趣受生而住相、
三界差別相、愛見癡慢如箭深入過患相、三業
因緣不絕相；略說乃至八萬四千，皆如實知。
又知諸業種種相，所謂：善不善無記相、有表
示無表示相、與心同生不離相、因自性剎那壞
而次第集果不失相、有報無報相、受黑黑等眾
報相、如田無量相、凡聖差別相、現受生受後
受相、乘非乘定不定相；略說乃至八萬四千，
皆如實知。又知諸根軟中勝相、先際後際差別
無差別相、上中下相、煩惱俱生不相離相、乘
非乘定不定相、淳熟調柔相、隨根網輕轉壞相、
增上無能壞相、退不退差別相、遠隨共生不同
相；略說乃至八萬四千，皆如實知。又知諸解
軟中上、諸性軟中上、樂欲軟中上；皆略說乃
至八萬四千。又知諸隨眠種種相，所謂：與深

xīn gòng shēng xiāng yǔ xīn gòng shēng xiāng xīn xiāng yīng bú xiāng yīng chā bié xiāng
心共生相、與心共生相、心相應不相應差別相、
jiǔ yuǎn suí xíng xiāng wú shǐ bú bá xiāng yǔ yī qiè chán dìng jiě tuō sān
久遠隨行相、無始不拔相、與一切禪定解脫三
mèi sān mó bō dǐ shén tōng xiāng wéi xiāng sān jiè xiāng xù shòu shēng xì fú
昧三摩鉢底神通相違相、三界相續受生繫縛
xiāng lìng wú biān xīn xiāng xù xiàn qǐ xiāng kāi zhū chù mén xiāng jiān shí
相、令無邊心相續現起相、開諸處門相、堅實
nán zhì xiāng dì chù chéng jiù bú chéng jiù xiāng wéi yǐ shèng dào bá chū xiāng
難治相、地處成就不成就相、唯以聖道拔出相。
yòu zhī shòu shēng zhǒng zhǒng xiāng suǒ wèi suí yè shòu shēng xiāng liù qù chā
又知受生種種相，所謂：隨業受生相、六趣差
bié xiāng yǒu sè wú sè chā bié xiāng yǒu xiǎng wú xiǎng chā bié xiāng yè
別相、有色無色差別相、有想無想差別相、業
wéi tián ài shuǐ rùn wú míng àn fù shī wéi zhǒng zǐ shēng hòu yǒu yá xiāng míng
為田愛水潤無明暗覆識為種子生後有芽相、名
sè jù shēng bú xiāng lí xiāng chí ài xī qiú xù yǒu xiāng yù shòu yù shēng
色俱生不相離相、癡愛希求續有相、欲受欲生
wú shǐ lè zhe xiāng wàng wèi chū sān jiè tān qiú xiāng yòu zhī xí qì zhǒng
無始樂著相、妄謂出三界貪求相。又知習氣種
zhǒng xiāng suǒ wèi xíng bú xíng chā bié xiāng suí qù xūn xí xiāng suí
種相，所謂：行不行差別相、隨趣熏習相、隨
zhǒng shēng xíng xūn xí xiāng suí yè fán nǎo xūn xí xiāng shàn bú shàn wú jì
眾生行熏習相、隨業煩惱熏習相、善不善無記
xūn xí xiāng suí rù hòu yǒu xūn xí xiāng cì dì xūn xí xiāng bú duàn
熏習相、隨入後有熏習相、次第熏習相、不斷
fán nǎo yuǎn xíng bú shě xūn xí xiāng shí fēi shí xūn xí xiāng jiàn wén qīn
煩惱遠行不捨熏習相、實非實熏習相、見聞親
jìn shēng wén dú jué pú sà rú lái xūn xí xiāng yòu zhī zhǒng shēng zhèng dìng xié
近聲聞獨覺菩薩如來熏習相。又知眾生正定邪
dìng bú dìng xiāng suǒ wèi zhèng jiàn zhèng dìng xiāng xié jiàn xié dìng xiāng
定不定相，所謂：正見正定相、邪見邪定相、

èr jù bù dìng xiāng wǔ nǐ xié dìng xiāng wǔ gēn zhèng dìng xiāng èr jù
二俱不定相、五逆邪定相、五根正定相、二俱
bù dìng xiāng bā xié xié dìng xiāng zhèng xìng zhèng dìng xiāng gēng bù zuò èr
不定相、八邪邪定相、正性正定相、更不作二
jù lí bù dìng xiāng shēn zhe xié fǎ xié dìng xiāng xí xíng shèng dào zhèng dìng
俱離不定相、深著邪法邪定相、習行聖道正定
xiāng èr jù shě bù dìng xiāng fó zǐ pú sà suí shùn rú shì zhì huì
相、二俱捨不定相。佛子！菩薩隨順如是智慧，
míng zhù shàn huì dì zhù cǐ dì yǐ le zhī zhòng shēng zhū xíng chà bié
名：住善慧地；住此地已，了知眾生諸行差別，
jiào huà tiáo fú lìng dé jiě tuō
教化調伏，令得解脫。

fó zǐ cǐ pú sà shàn néng yǎn shuō shēng wén chéng fǎ dú jué chéng
「佛子！此菩薩善能演說聲聞乘法、獨覺乘
fǎ pú sà chéng fǎ rú lái dì fǎ yī qiè xíng chù zhì suí xíng
法、菩薩乘法、如來地法；一切行處，智隨行
gù néng suí zhòng shēng gēn xìng yù jiě suǒ xíng yǒu yì zhū
故，能隨眾生根、性、欲、解、所行有異、諸
jù chà bié yì suí shòu shēng fán nǎo mián fú zhū yè xí qì
聚差別，亦隨受生、煩惱、眠、縛、諸業習氣
ér wéi shuō fǎ lìng shēng xìn jiě zēng yì zhì huì gè yú qí chéng ér
而為說法，令生信解，增益智慧，各於其乘而
dé jiě tuō
得解脫。

fó zǐ pú sà zhù cǐ shàn huì dì zuò dà fǎ shī jù fǎ shī
「佛子！菩薩住此善慧地，作大法師，具法師
xíng shàn néng shǒu hù rú lái fǎ cáng yì wú liàng shàn qiǎo zhì qǐ sì
行，善能守護如來法藏，以無量善巧智，起四
wú ài biàn yòng pú sà yán cí ér yǎn shuō fǎ cǐ pú sà cháng suí sì
無礙辯，用菩薩言辭而演說法。此菩薩常隨四
wú ài zhì zhuǎn wú zhàn shě lí hé děng wéi sì suǒ wéi fǎ wú
無礙智轉，無暫捨離。何等為四，所謂：法無

ài zhì yì wú ài zhì cí wú ài zhì lè shuō wú ài zhì cǐ
 礙智、義無礙智、辭無礙智、樂說無礙智。此
 pú sà yǐ fǎ wú ài zhì zhī zhū fǎ zì xiāng yì wú ài zhì zhī
 菩薩以法無礙智，知諸法自相；義無礙智，知
 zhū fǎ bié xiāng cí wú ài zhì wú cuò miù shuō lè shuō wú ài zhì
 諸法別相；辭無礙智，無錯謬說；樂說無礙智，
 wú duàn jìn shuō fù cì yǐ fǎ wú ài zhì zhī zhū fǎ zì xìng
 無斷盡說。復次，以法無礙智，知諸法自性；
 yì wú ài zhì zhī zhū fǎ shēng miè cí wú ài zhì ān lì yī qiè
 義無礙智，知諸法生滅；辭無礙智，安立一切
 fǎ bù duàn shuō lè shuō wú ài zhì suí suǒ ān lì bù kě huài wú
 法不斷說；樂說無礙智，隨所安立，不可壞無
 biān shuō fù cì yǐ fǎ wú ài zhì zhī xiàn zài fǎ chà bié yì
 邊說。復次，以法無礙智，知現在法差別；義
 wú ài zhì zhī guò qù wèi lái fǎ chà bié cí wú ài zhì yú
 無礙智，知過去、未來法差別；辭無礙智，於
 qù lái jīn fǎ wú cuò miù shuō lè shuō wú ài zhì yú yī yī
 去、來、今法無錯謬說；樂說無礙智，於一一
 shì wú biān fǎ míng liǎo shuō fù cì yǐ fǎ wú ài zhì zhī fǎ chà
 世無邊法明瞭說。復次，以法無礙智，知法差
 bié yì wú ài zhì zhī yì chà bié cí wú ài zhì suí qí yán
 別；義無礙智，知義差別；辭無礙智，隨其言
 yīn shuō lè shuō wú ài zhì suí qí xīn lè shuō fù cì fǎ wú
 音說；樂說無礙智，隨其心樂說。復次，法無
 ài zhì yǐ fǎ zhī zhī chà bié bù yì yì wú ài zhì yǐ bǐ zhī
 礙智，以法智知差別不異；義無礙智，以比智
 zhī chà bié rú shí cí wú ài zhì yǐ shì zhī chà bié shuō lè shuō
 知差別如實；辭無礙智，以世智差別說；樂說
 wú ài zhì yǐ dī yī yì zhī shàn qiǎo shuō fù cì fǎ wú ài zhì
 無礙智，以第一義智善巧說。復次，法無礙智，
 zhī zhū fǎ yī xiāng bù huài yì wú ài zhì zhī yùn jiè chù
 知諸法一相不壞；義無礙智，知蘊、界、處、

dì yuán qǐ shàn qiǎo cǐ wú ài zhì yǐ yī qiè shì jiān yì jiě le
諦、緣起善巧；辭無礙智，以一切世間易解了
měi miào yīn shēng wén zì shuō lè shuō wú ài zhì yǐ zhuǎn shèng wú biān
美妙音聲、文字說；樂說無礙智，以轉勝無邊
fǎ míng shuō fù cì fǎ wú ài zhì zhī yī chéng píng děng xìng yì
法明說。復次，法無礙智，知一乘平等性；義
wú ài zhì zhī zhū chéng chā bié xìng cǐ wú ài zhì shuō yī qiè chéng
無礙智，知諸乘差別性；辭無礙智，說一切乘
wú chā bié lè shuō wú ài zhì shuō yī yī chéng wú biān fǎ fù cì
無差別；樂說無礙智，說一一乘無邊法。復次，
fǎ wú ài zhì zhī yī qiè pú sà xíng zhī xíng fǎ xíng zhī suí zhèng
法無礙智，知一切菩薩行、智行、法行智隨證；
yì wú ài zhì zhī shí dì fēn wèi yì chā bié cǐ wú ài zhì shuō
義無礙智，知十地分位義差別；辭無礙智，說
dì dào wú chā bié xiāng lè shuō wú ài zhì shuō yī yī dì wú biān xíng
地道無差別相；樂說無礙智，說一一地無邊行
xiāng fù cì fǎ wú ài zhì zhī yī qiè rú lái yī niàn chéng zhèng jué
相。復次，法無礙智，知一切如來一念成正覺；
yì wú ài zhì zhī zhǒng zhǒng shí zhǒng zhǒng chù děng gè chā bié cǐ wú
義無礙智，知種種時、種種處等各差別；辭無
ài zhì shuō chéng zhèng jué chā bié lè shuō wú ài zhì yú yī yī jù
礙智，說成正覺差別；樂說無礙智，於一一句
fǎ wú liàng jié shuō bú jìn fù cì fǎ wú ài zhì zhī yī qiè rú
法無量劫說不盡。復次，法無礙智，知一切如
lái yǔ lì wú suǒ wèi bú gòng fó fǎ dà cí dà bēi biàn
來語、力、無所畏、不共佛法，大慈大悲，辯
cái fāng biàn zhuǎn fǎ lún yī qiè zhì zhī suí zhèng yì wú ài zhì
才方便，轉法輪，一切智智隨證；義無礙智，
zhī rú lái suí bā wàn sì qiān zhòng shēng xīn xíng gēn jiě chā bié
知如來隨八萬四千眾生心、行、根、解、差別
yīn shēng cǐ wú ài zhì suí yī qiè zhòng shēng xíng yǐ rú lái yīn shēng
音聲；辭無礙智，隨一切眾生行，以如來音聲

chā bié shuō ; lè shuō wú ài zhì , suí zhòng shēng xìn jiě , yǐ rú lái zhì
差別說；樂說無礙智，隨眾生信解，以如來智
qīng jìng xíng yuán mǎn shuō 。
清淨行圓滿說。

「fó zǐ ! pú sà zhù dì jiǔ dì , dé rú shì shàn qiǎo wú ài zhì ,
佛子！菩薩住第九地，得如是善巧無礙智，
dé rú lái miào fǎ cāng zuò dà fǎ shī , dé yì tuó luó ní fǎ tuó
得如來妙法藏，作大法師，得義陀羅尼、法陀
luó ní zhì tuó luó ní guāng zhào tuó luó ní shàn huì tuó luó ní
羅尼、智陀羅尼、光照陀羅尼、善慧陀羅尼、
zhòng cái tuó luó ní wēi dé tuó luó ní wú ài mén tuó luó ní wú
眾財陀羅尼、威德陀羅尼、無礙門陀羅尼、無
biān jì tuó luó ní zhòng zhòng yì tuó luó ní rú shì děng bǎi wàn ā sēng
邊際陀羅尼、種種義陀羅尼，如是等百萬阿僧
zhī tuó luó ní mén jiē dé yuán mǎn yǐ bǎi wàn ā sēng zhī shàn qiǎo yīn shēng
祇陀羅尼門皆得圓滿，以百萬阿僧祇善巧音聲
biàn cái mén ér yǎn shuō fǎ cǐ pú sà dé rú shì bǎi wàn ā sēng zhī tuó
辯才門而演說法。此菩薩得如是百萬阿僧祇陀
luó ní mén yǐ yú wú liàng fó suǒ yī yī fó qián xī yǐ rú shì bǎi
羅尼門已，於無量佛所一一佛前，悉以如是百
wàn ā sēng zhī tuó luó ní mén tīng wén zhèng fǎ wén yǐ bù wàng yǐ wú
萬阿僧祇陀羅尼門聽聞正法，聞已不忘，以無
liàng chā bié mén wéi tā yǎn shuō cǐ pú sà chū jiàn yú fó tóu dǐng lǐ
量差別門為他演說。此菩薩初見於佛，頭頂禮
jìng jí yú fó suǒ dé wú liàng fǎ mén cǐ suǒ dé fǎ mén fēi bǐ
敬，即於佛所得無量法門；此所得法門，非彼
wén chí zhū dà shēng wén yú bǎi qiān jiē suǒ néng lǐng shòu cǐ pú sà dé
聞持諸大聲聞，於百千劫所能領受。此菩薩得
rú shì tuó luó ní rú shì wú ài zhì zuò yú fǎ zuò ér shuō yú fǎ ;
如是陀羅尼、如是無礙智，坐於法座而說於法；
dà qiān shì jiè mǎn zhòng zhòng shēng suí qí xīn lè chā bié wéi shuō wéi chú
大千世界滿中眾生，隨其心樂差別為說；唯除

zhū fó jí shòu zhī pú sà qí yú zhòng huì wēi dé guāng míng wú néng yǔ
諸佛及受職菩薩，其餘眾會威德光明無能與
bǐ cǐ pú sà chū yú fǎ zuò yù yī yī yīn lìng zhū dà zhòng jiē
比。此菩薩處於法座，欲以一音，令諸大眾皆
dé jiě le jí dé jiě le huò shí yù yī zhǒng zhǒng yīn shēng lìng zhū
得解了，即得解了；或時欲以種種音聲，令諸
dà zhòng jiē dé kāi wù huò shí xīn yù fàng dà guāng míng yǎn shuō fǎ mén
大眾皆得開悟；或時心欲放大光明，演說法門；
huò shí xīn yù yú qí shēn shàng yī yī máo kǒng jiē yǎn fǎ yīn huò shí
或時心欲於其身上一一毛孔，皆演法音；或時
xīn yù nǎi zhì sān qiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu yī qiè xíng wú xíng wù
心欲乃至三千大千世界所有一切形、無形物，
jiē xī yǎn chū miào fǎ yán yīn huò shí xīn yù fā yī yán yīn zhōu biān
皆悉演出妙法言音；或時心欲發一言音，周遍
fǎ jiè xī lìng jiě le huò shí xīn yù yī qiè yán yīn jiē zuò fǎ
法界，悉令解了；或時心欲一切言音，皆作法
yīn héng zhù bù miè huò shí xīn yù yī qiè shì jiè xiǎo dí zhōng
音，恆住不滅；或時心欲一切世界簫、笛、鐘、
gǔ jí yǐ gē yǒng yī qiè lè shēng jiē yǎn fǎ yīn huò shí xīn yù yú
鼓及以歌詠，一切樂聲皆演法音；或時心欲於
yī zì zhōng yī qiè fǎ jù yán yīn chā bié jiē xī jù zú huò shí
一字中，一切法句言音差別，皆悉具足；或時
xīn yù lìng bù kě shuō wú liàng shì jiè dì shuǐ huǒ fēng sì dà jù
心欲令不可說無量世界地、水、火、風四大聚
zhōng suǒ yǒu wēi chén yī yī chén zhōng jiē xī yǎn chū bù kě shuō fǎ mén
中所有微塵，一一塵中皆悉演出不可說法門。
rú shì suǒ niàn yī qiè suí xīn wú bù dé zhě
如是所念，一切隨心，無不得者。

fó zǐ cǐ pú sà jiǎ shǐ sān qiān dà qiān shì jiè suǒ yǒu zhòng shēng
「佛子！此菩薩，假使三千大千世界所有眾生
xián zhì qí qián yī yī jiē yǐ wú liàng yán yīn ér xìng wèn nán yī yī
咸至其前，一一皆以無量言音而興問難，一一

wèn nán gè gè bù tóng ; pú sà yú yī niàn qǐng xī néng líng shòu réng yǐ
問難各各不同；菩薩於一念頃悉能領受，仍以
yī yīn pǔ wéi jiè shì lìng suí xīn lè gè dé huān xǐ rú shì nǎi
一音普為解釋，令隨心樂，各得歡喜。如是乃
zhì bù kě shuō shì jiè suǒ yǒu zhòng shēng yī chà nà jiān yī yī jiē yī
至不可說世界所有眾生，一剎那間，一一皆以
wú liàng yán yīn ér xìng wèn nán yī yī wèn nán gè gè bù tóng ; pú sà
無量言音而興問難，一一問難各各不同；菩薩
yú yī niàn qǐng xī néng líng shòu yī yī yī yīn pǔ wéi jiè shì gè suí
於一念頃悉能領受，亦以一音普為解釋，各隨
xīn lè lìng dé huān xǐ nǎi zhì bù kě shuō bù kě shuō shì jiè mǎn zhōng
心樂，令得歡喜。乃至不可說不可說世界滿中
zhòng shēng pú sà jiē néng suí qí xīn lè suí gēn suí jiě ér wéi shuō
眾生，菩薩皆能隨其心樂、隨根、隨解而為說
fǎ chéng fó shén lì guǎng zuò fó shì pǔ wéi yī qiè zuò suǒ yī hù
法，承佛神力廣作佛事，普為一切作所依怙。
fó zǐ cǐ pú sà fù gēng jīng jìn chéng jiù zhì míng jiǎ shǐ yī máo
佛子！此菩薩復更精進，成就智明。假使一毛
duān chù yǒu bù kě shuō shì jiè wēi chén shù zhū fó zhòng huì yī yī zhòng huì
端處有不可說世界微塵數諸佛眾會，一一眾會
yǒu bù kě shuō shì jiè wēi chén shù zhòng shēng yī yī zhòng shēng yǒu bù kě shuō
有不可說世界微塵數眾生，一一眾生有不可說
shì jiè wēi chén shù xìng yù bǐ zhū fó suí qí xìng yù gè yǔ fǎ
世界微塵數性、欲，彼諸佛隨其性、欲各與法
mén rú yī máo duān chù yī qiè fǎ jiè chù xī yī rú shì rú shì
門；如一毛端處，一切法界處悉亦如是。如是
suǒ shuō wú liàng fǎ mén pú sà yú yī niàn zhōng xī néng líng shòu wú yǒu
所說無量法門，菩薩於一念中悉能領受，無有
wàng shī
忘失。

fó zǐ pú sà zhù cǐ dì jiǔ dì zhòu yè zhuān qín gēng wú yú
「佛子！菩薩住此第九地，晝夜專勤更無餘

niàn wéi rù fó jìng jiè qīn jìn rú lái rù zhū pú sà shēn shēn jiě tuō
念，唯入佛境界親近如來，入諸菩薩甚深解脫，
cháng zài sān mèi héng jiàn zhū fó wèi céng shě lí yī yī jié zhōng jiàn
常在三昧，恆見諸佛，未曾捨離。一一劫中見
wú liàng fó wú liàng bǎi fó wú liàng qiān fó nǎi zhì wú liàng bǎi qiān
無量佛、無量百佛、無量千佛，乃至無量百千
yì nà yóu tā fó gōng jìng zūn zhòng chéng shì gōng yǎng yú zhū fó suǒ
億那由他佛，恭敬尊重，承事供養，於諸佛所
zhǒng zhǒng wèn nán dé shuō fǎ tuó luó ní suǒ yǒu shàn gēn zhuǎn gēng míng jìng
種種問難，得說法陀羅尼，所有善根轉更明淨。
pì rú zhēn jīn shàn qiǎo jīn shī yòng zuò bǎo guān zhuǎn lún shèng wáng yǐ yán
譬如真金，善巧金師用作寶冠，轉輪聖王以嚴
qí shǒu sì tiān xià nèi yī qiè xiǎo wáng jí zhū chén mǐn zhū zhuāng yán jù wú
其首，四天下內一切小王及諸臣民諸莊嚴具無
yǔ děng zhě cǐ dì jiǔ dì pú sà shàn gēn yī fù rú shì yī qiè shēng
與等者；此第九地菩薩善根亦復如是，一切聲
wén bì zhī fó jí xià dì pú sà suǒ yǒu shàn gēn wú néng yǔ děng fó
聞、辟支佛及下地菩薩所有善根無能與等。佛
zǐ pì rú èr qiān shì jiè zhǔ dà fàn tiān wáng shēn chū guāng míng èr
子！譬如二千世界主大梵天王，身出光明，二
qiān jiè zhōng yōu yuǎn zhī chù xī néng zhào yào chú qí hēi àn cǐ dì pú
千界中幽遠之處悉能照耀，除其黑闇；此地菩
sà suǒ yǒu shàn gēn yī fù rú shì néng chū guāng míng zhào zhòng shēng xīn fán
薩所有善根亦復如是，能出光明照眾生心，煩
nǎo hēi àn jiē lìng xī miè cǐ pú sà shí bō luó mì zhōng lì bō
惱黑闇皆令息滅。此菩薩，十波羅蜜中，力波
luó mì zuì shèng yú bō luó mì fēi bù xiū xíng dàn suí lì suí fēn
羅蜜最勝；餘波羅蜜非不修行，但隨力隨分。
fó zǐ shì míng lüè shuō pú sà mó hē sà dì jiǔ shàn huì dì
「佛子！是名：略說菩薩摩訶薩第九善慧地；
ruò guǎng shuō zhě yú wú liàng jié yì bù néng jìn fó zǐ pú sà mó
若廣說者，於無量劫亦不能盡。佛子！菩薩摩

hē sà zhù cǐ dì duō zuò èr qiān shì jiè zhǔ dà fàn tiān wáng shàn néng
訶薩住此地，多作二千世界主大梵天王，善能
tǒng lǐ zì zài ráo yì néng wéi yī qiè shēng wén yuán jué jí zhū pú
統理，自在饒益，能為一切聲聞、緣覺及諸菩
sà fēn bié yǎn shuō bō luó mì xíng suí zhòng shēng xīn suǒ yǒu wèn nán wú
薩分別演說波羅蜜行；隨眾生心，所有問難無
néng qū zhě bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì rú shì yī
能屈者。佈施、愛語、利行、同事——如是一
qiè zhū suǒ zuò yè jiē bù lí niàn fó nǎi zhì bú lí niàn yī qiè zhǒng
切諸所作業，皆不離念佛，乃至不離念一切種、
yī qiè zhì zhì fù zuò shì niàn wǒ dāng yú yī qiè zhòng shēng zhōng wéi
一切智智。復作是念：『我當於一切眾生中為
shǒu wéi shèng nǎi zhì wéi yī qiè zhì zhì yī zhì zhě cǐ pú sà
首、為勝，乃至為一切智智依止者。』此菩薩
ruò fā qín jīng jìn yú yī niàn qǐng dé bǎi wàn ā sēng zhī guó tǔ wéi
若發勤精進，於一念頃，得百萬阿僧祇國土微
chén shù sān mèi nǎi zhì shì xiàn bǎi wàn ā sēng zhī guó tǔ wéi chén shù pú
塵數三昧，乃至示現百萬阿僧祇國土微塵數菩
sà yǐ wéi juàn shǔ ruò yǐ pú sà shū shèng yuàn lì zì zài shì xiàn guò
薩以為眷屬；若以菩薩殊勝願力自在示現，過
yú cǐ shù nǎi zhì bǎi qiān yì nà yóu tā jié bù néng shù zhī
於此數，乃至百千億那由他劫不能數知。」
ěr shí jīn gāng cáng pú sà yù zhòng xuān qí yì ér shuō sòng yuē
爾時，金剛藏菩薩欲重宣其義而說頌曰：

wú liàng zhì lì shàn guān chá
「無量智力善觀察，
pǔ rù rú lái mì mì chù
普入如來祕密處，
zǒng chí sān mèi jiē zì zài
總持三昧皆自在，
lì zhì wú wèi bù gòng fǎ
力智無畏不共法，

zuì shàng wéi miào shì nán zhī
最上微妙世難知，
lì yì zhòng shēng rù jiǔ dì
利益眾生入九地。
huò dà shén tōng rù zhòng chà
獲大神通入眾剎，
yuàn lì bēi xīn rù jiǔ dì
願力悲心入九地。

zhù yú cǐ dì chí fǎ cáng
住於此地持法藏，
yǒu lòu wú lòu shì chū shì
有漏無漏世出世，
ruò fǎ jué dìng bú jué dìng
若法決定不決定，
yǒu wéi wú wéi xíng chà bié
有為無為行差別，
ruò yù zhī zhū zhòng shēng xīn
若欲知諸眾生心，
zhǒng zhǒng sù zhuǎn huài fēi huài
種種速轉壞非壞，
fán nǎo wú biān héng gòng bàn
煩惱無邊恆共伴，
yè xìng zhǒng zhǒng gè chà bié
業性種種各差別，
zhū gēn zhǒng zhǒng xià zhōng shàng
諸根種種下中上，
jiě xìng lè yù yì fù rán
解性樂欲亦復然，
zhòng shēng huò jiàn héng suí fú
眾生惑見恆隨縛，
yǔ zhì gòng jù xīn bìng shēng
與志共俱心並生，
dàn wéi wàng xiǎng fēi shí wù
但唯妄想非實物，
chán dìng jìng pái réng tuì zhuǎn
禪定境排仍退轉，
liù qù shòu shēng gè chà bié
六趣受生各差別，
shí wéi zhǒng zǐ míng sè yá
識為種子名色芽，

le shàn bú shàn jí wú jì
了善不善及無記，
sī bú sī yì xī shàn zhī
思不思議悉善知，
sān chéng suǒ zuò xī guān chá
三乘所作悉觀察，
rú shì ér zhī rù shì jiān
如是而知入世間，
zé néng yǐ zhì rú shí zhī
則能以智如實知，
wú zhī wú biān děng zhòng xiāng
無質無邊等眾相，
mián qǐ yī yì xù zhū qù
眠起一義續諸趣，
yīn huài guǒ jí jiē néng le
因壞果集皆能了，
xiān hòu jì děng wú liàng bié
先後際等無量別，
bā wàn sì qiān mí bú zhī
八萬四千靡不知，
wú shǐ chóu lín wèi chú jiǎn
無始稠林未除翦，
cháng xiāng jī xī bú duàn jué
常相羈繫不斷絕，
bú lí yú xīn wú chù suǒ
不離於心無處所，
jīn gāng dào miè fāng bì jìng
金剛道滅方畢竟，
yè tián ài rùn wú míng fù
業田愛潤無明覆，
sān jiè wú shǐ héng xiāng xù
三界無始恆相續。

huò yè xīn xí shēng zhū qù
惑業心習生諸趣，
zhòng shēng xī zài sān jù zhōng
眾生悉在三聚中，
zhù yú cǐ dì shàn guān chá
住於此地善觀察，
xī yǐ wú ài miào biàn cái
悉以無礙妙辯才，
chù yú fǎ zuò rú shī zǐ
處於法座如師子，
yòu rú lóng wáng bù mì yún
又如龍王布密雲，
shàn zhī fǎ xìng jí ào yì
善知法性及奧義，
zǒng chí bǎi wàn ā sēng zhī
總持百萬阿僧祇，
zǒng chí sān mèi jiē qīng jìng
總持三昧皆清淨，
yí yí fó suǒ jiē wén fǎ
一一佛所皆聞法，
ruò yù sān qiān dà qiān jiè
若欲三千大千界，
rú yún guǎng bù wú bú jí
如雲廣佈無不及，
máo duān fó zhòng wú yǒu shù
毛端佛眾無有數，
xī yīng qí xīn yǔ fǎ mén
悉應其心與法門，
pú sà qín jiā jīng jìn lì
菩薩勤加精進力，
wén chí èr suǒ zhū fǎ mén
聞持爾所諸法門，

ruò lí yú cǐ bú fù shēng
若離於此不復生；
huò nì yú jiàn huò xíng dào
或溺於見或行道○
suí qí xīn lè jí gēn jiě
隨其心樂及根解，
rú qí suǒ yīng chā bié shuō
如其所應差別說○
yì rú niú wáng bǎo shān wáng
亦如牛王寶山王，
shù gān lǒu yǔ chōng dà hǎi
澍甘露雨充大海○
suí shùn yán cí néng biàn shuō
隨順言辭能辯說，
pì rú dà hǎi shòu zhòng yǔ
譬如大海受眾雨○
néng yú yí niàn jiàn duō fó
能於一念見多佛，
fù yǐ miào yīn ér yǎn chàng
復以妙音而演暢○
jiào huà yí qiè zhū qún shēng
教化一切諸群生，
suí qí gēn yù xī líng xǐ
隨其根欲悉令喜○
zhòng shēng xīn lè yì wú jí
眾生心樂亦無極，
yí qiè fǎ jiè jiē rú shì
一切法界皆如是○
fù huò gōng dé zhuǎn zēng shèng
復獲功德轉增勝，
rú dì néng chí yí qiè zhǒng
如地能持一切種○

shí fāng wú liàng zhū zhòng shēng
十方無量諸眾生，
yí niàn suí xīn gè wèn nán
一念隨心各問難，
zhù yú cǐ dì wéi fǎ wáng
住於此地為法王，
rì yè jiàn fó wèi céng shě
日夜見佛未曾捨，
gòng yǎng zhū fó shàn yì míng
供養諸佛善益明，
fù shǐ zhòng shēng fán nǎo miè
復使眾生煩惱滅，
zhù cǐ duō zuò dà fàn wáng
住此多作大梵王，
suǒ xíng shàn yè pǔ ráo yì
所行善業普饒益，
yí niàn suǒ rù zhū sān mèi
一念所入諸三昧，
jiàn fó shuō fǎ yì fù rán
見佛說法亦復然，
cǐ shì dì jiǔ shàn huì dì
此是第九善慧地，
shēn shēn wéi miào nán kě jiàn
甚深微妙難可見，

xián lái qīn jìn huì zhōng zuò
咸來親近會中坐，
yī yīn pǔ duì xī chōng zú
一音普對悉充足，
suí jī huì yòu wú yàn juàn
隨機誨誘無厭倦，
rù shēn jì miè zhì jiě tuō
入深寂滅智解脫，
rú wáng dǐng shàng miào bǎo guān
如王頂上妙寶冠，
pì rú fàn wáng guāng pǔ zhào
譬如梵王光普照，
yǐ sān chéng fǎ huà zhòng shēng
以三乘法化眾生，
nǎi zhì dāng chéng yī qiè zhì
乃至當成一切智，
ā sēng zhī chà wēi chén shù
阿僧祇剎微塵數，
yuàn lì suǒ zuò fù guò cǐ
願力所作復過此，
dà zhì pú sà suǒ xíng chù
大智菩薩所行處，
wǒ wéi fó zǐ yǐ xuān shuō
我為佛子已宣說。」

dà fāng guǎng fó huá yán jīng juàn dì sān shí bā
大方廣佛華嚴經卷第三十八